

Sytuacja gospodarstw domowych w 2018 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych

30.05.2019 r.


4,3%

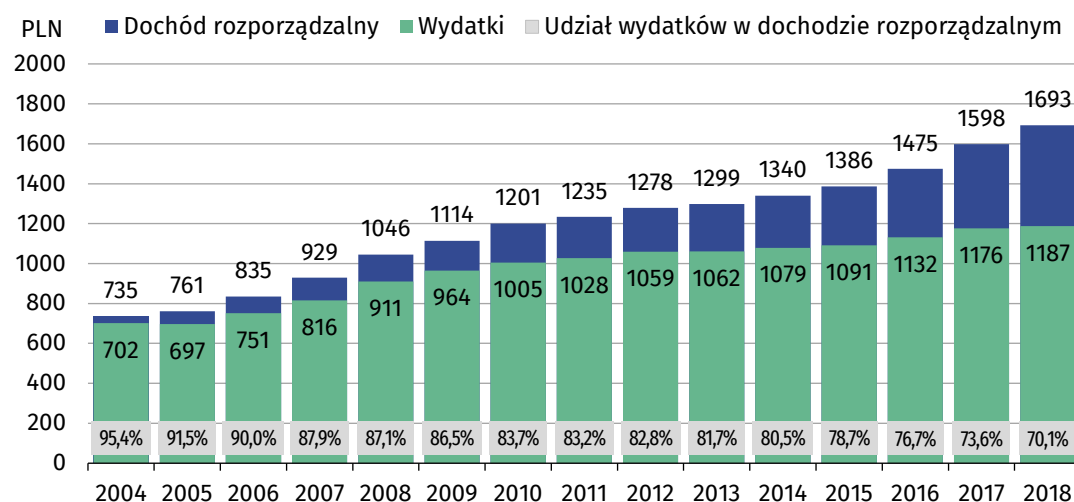
Realny wzrost przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na osobę w gospodarstwach domowych w 2018 r.

W roku 2018 nastąpiła poprawa sytuacji materialnej gospodarstw domowych w Polsce, chociaż skala zmiany była mniejsza niż przed rokiem. Gospodarstwa domowe osiągały wyższe dochody natomiast ich wydatki pozostały na podobnym poziomie, w związku z tym wzrosła nadwyżka dochodów nad wydatkami. Poziom przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na osobę w zaokrągleniu do 1 zł wyniósł w 2018 r. 1693 zł i był realnie wyższy o 4,3% od dochodu z roku 2017. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach

domowych osiągnęły w 2018 r. wartość 1187 zł i były realnie niższe o 0,7% od wydatków z 2017 roku a wydatki na towary i usługi konsumpcyjne wyniosły 1137 zł i były realnie niższe o 0,8% w stosunku do 2017 r.

W 2018 r. poprawiła się sytuacja dochodowa gospodarstw domowych, chociaż skala zmiany była mniejsza niż w roku poprzednim.

Wykres 1. Poziom przeciętnych miesięcznych dochodów i wydatków¹ na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w latach 2004–2018



W latach 2004–2018 sytuacja materialna gospodarstw domowych systematycznie poprawiała się.

Dochody i wydatki

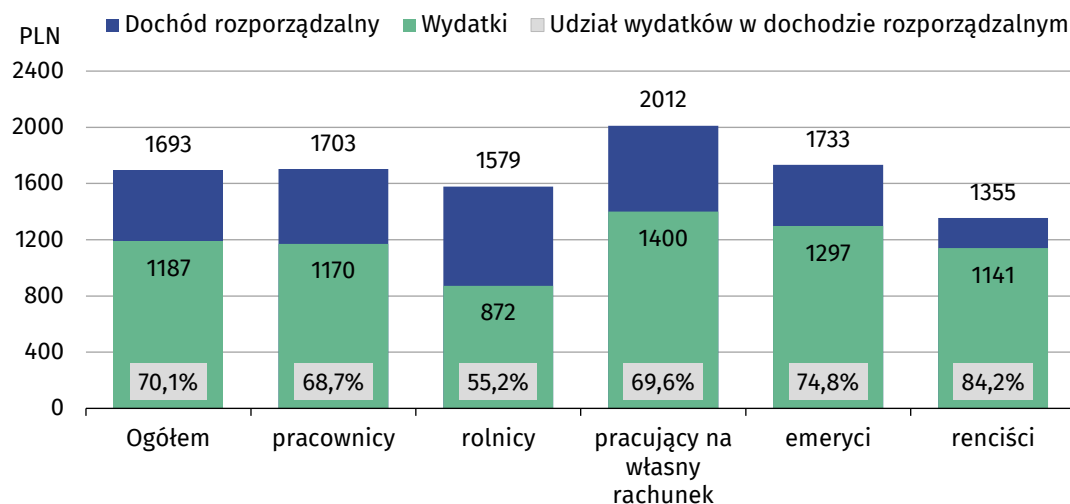
W 2018 roku nadal utrzymywało się relatywnie duże zróżnicowanie przeciętnych miesięcznych dochodów i wydatków pomiędzy różnymi grupami społeczno-ekonomicznymi gospodarstw domowych. Najwyższy przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2012 zł) oraz przeciętne miesięczne wydatki (1400 zł) na osobę wystąpiły, podobnie jak w latach poprzednich, w gospodarstwach osób pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym. W tej grupie gospodarstw domowych w porównaniu do przeciętnej dla ogółu gospodarstw domowych w Polsce – zarówno dochód, jak i wydatki były wyższe, odpowiednio o 18,8% i o 17,9% (w 2017 r. odpowiednio o 20,1% i 16,3%).

Gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym dysponowały najwyższym przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym na 1 osobę – 2012 zł oraz ponosiły największe przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę – 1400 zł.

¹ Ze względu na wprowadzenie od 2013 r. nowej klasyfikacji spożycia indywidualnego według celu, opartej na zharmonizowanej klasyfikacji COICOP dla wszystkich badań Europejskiego Systemu Statystycznego, wyniki dla okresu 2004–2018 podano w warunkach porównywalnych i do pozycji „wydatki” w latach 2004–2012 doliczono pozycję „składki na ubezpieczenie na życie”.

Najniższym przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym na 1 osobę w 2018 r. dysponowały gospodarstwa domowe rencistów. Ich przeciętny dochód na 1 osobę wyniósł 1355 zł i był o 20,0% niższy od średniej ogólnopolskiej (w 2017 r. niższy o 18,9%). Natomiast najniższe przeciętne wydatki na 1 osobę odnotowano w gospodarstwach domowych rolników (872 zł) i były one o 26,5% niższe od średnich wydatków dla gospodarstw ogółem (w 2017 r. – niższe o 26,2%).

Wykres 2. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział przeciętnych miesięcznych wydatków w dochodzie rozporządzalnym według grup społeczno-ekonomicznych w 2018 r.

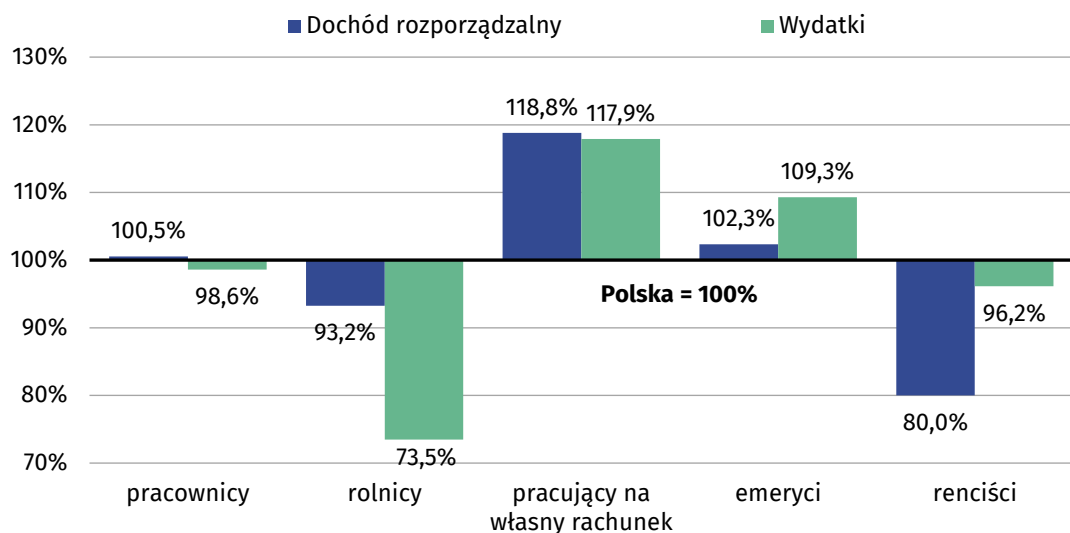


Najwyższy udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym odnotowano w gospodarstwach domowych rencistów, zaś najniższy w gospodarstwach domowych rolników.

Rozpiętość wskaźnika przeciętnych miesięcznych dochodów i wydatków według grup społeczno-ekonomicznych w odniesieniu do średniej krajowej, w przypadku dochodów pozostała na podobnym poziomie co w roku 2017 i wyniosła 38,8 p. proc. (spadek o 0,2 p. proc.), zaś w przypadku wydatków zwiększyła się do 44,4 p. proc. (wzrost o 1,9 p. proc. w stosunku do 2017 r.).

Podobnie jak w latach poprzednich, najwyższy udział wydatków w dochodach (84,2%) i najniższą kwotę nadwyżki przeciętnych miesięcznych dochodów nad średnimi wydatkami (214 zł), odnotowano w gospodarstwach domowych rencistów. Najniższy udział wydatków w dochodach (55,2%) i największa średnia kwota nadwyżki dochodu nad wydatkami (707 zł) wystąpiły w gospodarstwach domowych rolników. Poziom średnich dochodów i wydatków w tej grupie pozostała na zbliżonym poziomie jak w roku poprzednim.

Wykres 3. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według grup społeczno-ekonomicznych w 2018 r.



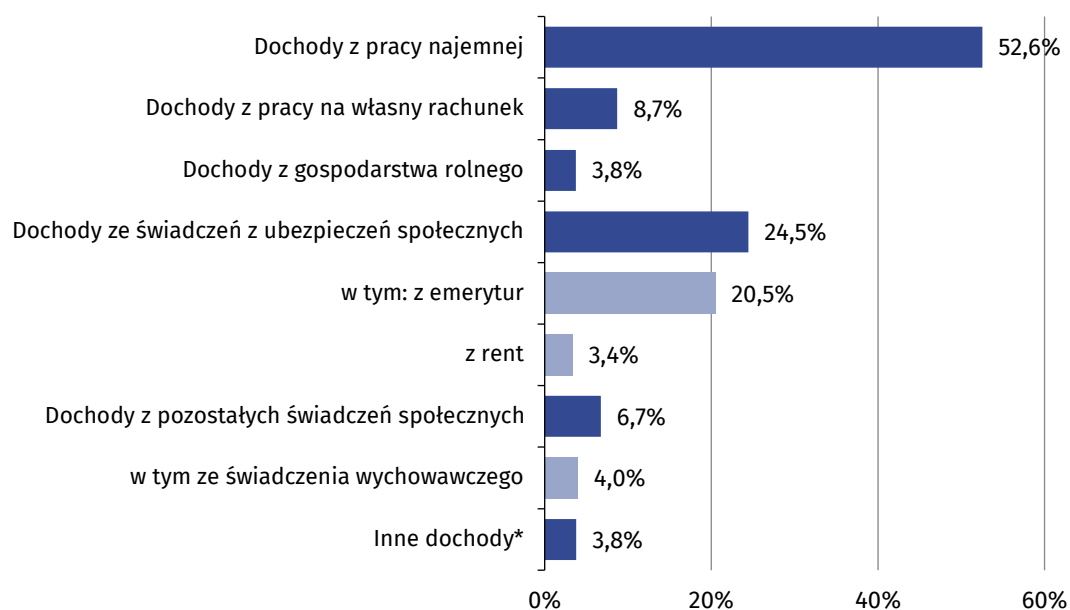
W roku 2018 wystąpił wzrost realnego przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego ogółem na osobę – o 4,3% (w 2017 r. wzrost o 6,3%). Dotyczyło to wszystkich grup społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych, poza gospodarstwami domowymi rolników, w których dochody nominalnie pozostały na niemal identycznym poziomie co w roku 2017, a w ujęciu realnym spadły o 1,5%. Najwyższy realny wzrost dochodów zanotowano w gospodarstwach domowych emerytów (o 4,4%) oraz pracowników najemnych (o 4,2%).

Zmiany w sytuacji dochodowej gospodarstw domowych były w 2018 r. mniejsze niż w 2017 r.

Na realny spadek dochodu rozporządzalnego w grupie gospodarstw domowych rolników miał wpływ przede wszystkim realny spadek dochodów z indywidualnego gospodarstwa rolnego w stosunku do roku 2017 (o 5,3%).

Najwyższy udział dochodów z głównego źródła utrzymania odnotowano w gospodarstwach domowych emerytów (82,7%), a najniższy w gospodarstwach domowych rolników (66,6%).

Wykres 4. Struktura przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem w 2018 r.

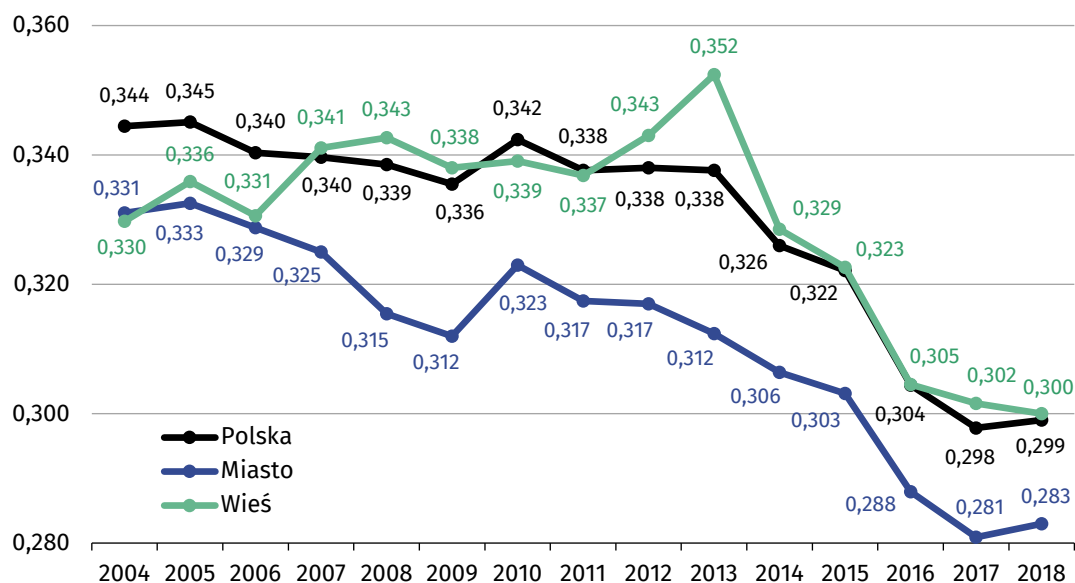


*Na kategorię "Inne dochody" składają się: dochody z własności, dochody z wynajmu nieruchomości oraz pozostałe dochody.

Różnice w strukturze przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w porównaniu z 2017 r. wyniosły od 0,2 p. proc. w przypadku kategorii „inne dochody” do 1,0 p. proc. w przypadku dochodów z emerytur.

Malejące od 2014 r. zróżnicowanie dochodów na osobę w gospodarstwach domowych, mierzone współczynnikiem Giniego, w 2018 r. było na zbliżonym poziomie jak w roku 2017, a wartość współczynnika wyniosła 0,299.

Wykres 5. Zróżnicowanie dochodów mierzone współczynnikiem Giniego dla Polski według miejsca zamieszkania w latach 2004–2018



Notowany od kilku lat wyraźny spadek zróżnicowania dochodów na osobę w gospodarstwach domowych, mierzony współczynnikiem Giniego, w 2018 r. został zahamowany.

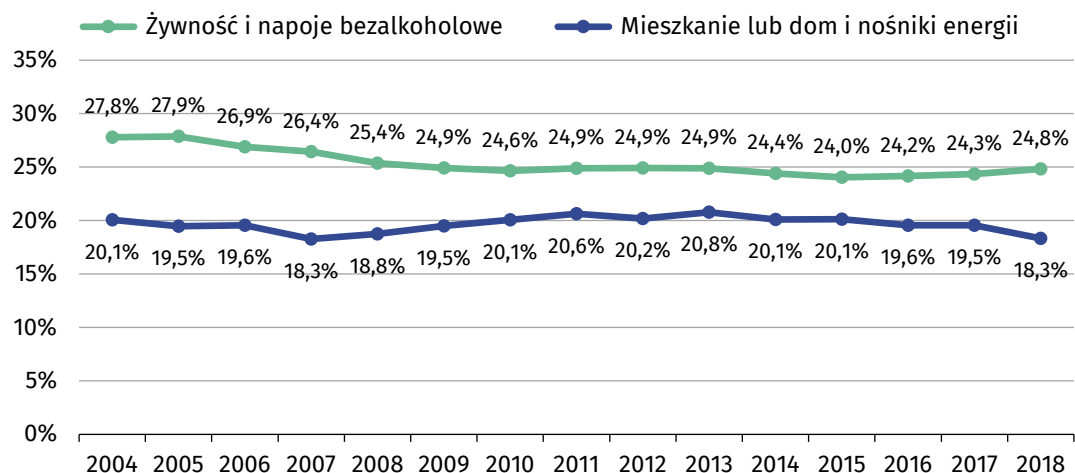
W większości grup społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych w 2018 r. wystąpił niewielki realny spadek przeciętnych miesięcznych wydatków na osobę w stosunku do roku 2017 (od 1,0% w grupie rencistów do 1,7% w grupie emerytów). Wyjątek stanowiły jedynie gospodarstwa pracujących na rachunek własny, dla których odnotowano lekki wzrost w stosunku do roku poprzedniego – o 0,7%.

Najwyższy udział w strukturze wydatków ogółu gospodarstw domowych miały, podobnie jak w latach poprzednich, wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe – 24,8%. Stanowiły one od 20,9% w gospodarstwach pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym do 30,8% w gospodarstwach rolników.

Kolejną istotną pozycję w wydatkach gospodarstw domowych stanowiły wydatki na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii. Ich udział w wydatkach ogółem wyniósł przeciętnie 18,3%. Najniższy był w gospodarstwach domowych rolników (14,1%), a najwyższy w gospodarstwach domowych rencistów (23,4%).

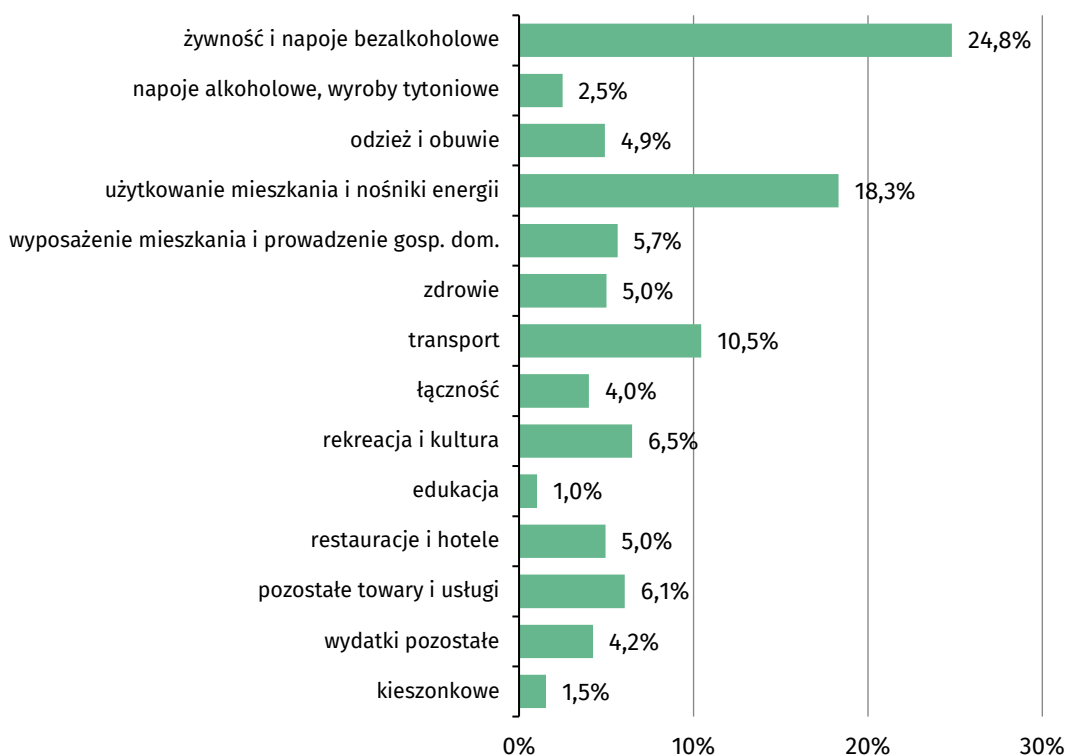
W ujęciu realnym w 2018 r. wystąpił niewielki spadek przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w porównaniu do poprzedniego roku.

Wykres 6. Udział przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę na żywność i napoje bezalkoholowe oraz utrzymanie mieszkania lub domu i nośniki energii w całości wydatków gospodarstw domowych w latach 2004–2018



W przypadku pozostałych grup towarów i usług konsumpcyjnych zmiany udziału w strukturze wydatków ogółu gospodarstw domowych między 2018 a 2017 rokiem wyniosły od -0,7 p. proc. (łącznie) do +1,8 p. proc. (transport).

Wykres 7. Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych (w % wydatków ogółem) w 2018 r.



W 2018 r. 67,3% gospodarstw domowych dysponowało przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym na osobę wynoszącym poniżej 2000 zł (71,5% w 2017 r.), 28,3% gospodarstw domowych miało dochód od 2000 do 4000 zł na osobę (25,0% w 2017 r.), 3,0% gospodarstw domowych dysponowało dochodem od 4000 do 6000 zł na osobę (2,5% w 2017 r.), a 6000 zł lub więcej na osobę miało 1,2 % gospodarstw domowych (1,0% w 2017 r.).

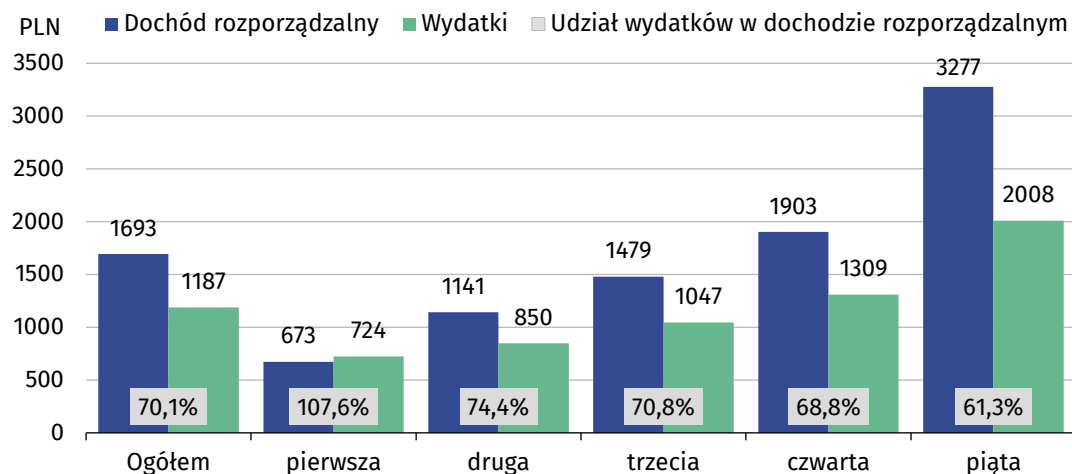
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny 20% osób o najwyższych dochodach (V grupa kwintylowa) wyniósł 3277 zł i był 4,9 raza wyższy (w 2017 r. ponad 4,7 raza wyższy i wyniósł 3086 zł) od analogicznego dochodu 20% osób uzyskujących najniższe dochody (I grupa kwintylowa). W porównaniu do 2017 r. relacja ta nieco wzrosła, co może wskazywać na zahamowanie tendencji do zmniejszania się zróżnicowania dochodów.

Podobnie jak w 2017 r., w gospodarstwach 20% osób znajdujących się w najlepszej sytuacji dochodowej skumulowanych było 38,7% dochodów całej badanej zbiorowości gospodarstw domowych (w 2017 r. – 38,6%), natomiast w gospodarstwach 20% osób pozostających w najgorszej sytuacji – 7,9% (w 2017 r. – 8,2%). Różnica dochodów skumulowanych pomiędzy skrajnymi grupami kwintylowymi wzrosła o 0,4 p. proc. do 30,8 p. proc.

W 2018 r. odsetek gospodarstw domowych z przeciętnym miesięcznym dochodem co najmniej 2000 zł na osobę wyniósł 32,7% (w 2017 r. – 28,5%).

W gospodarstwach 20% osób znajdujących się w najlepszej sytuacji dochodowej skumulowanych było 38,7% dochodów całej badanej zbiorowości gospodarstw domowych, podczas gdy w gospodarstwach 20% osób pozostających w najgorszej sytuacji – 7,9%.

Wykres 8. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział przeciętnych miesięcznych wydatków w dochodzie rozporządzalnym według grup kwintylowych w 2018 r.



Tak jak w roku poprzednim, przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w V grupie kwintylowej były 2,8 raza wyższe niż w I grupie kwintylowej. Udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w najwyższej grupie kwintylowej wyniósł 61,3%, a w najniższej – 107,6%. Wynika z tego, że gospodarstwa najbiedniejsze nadal były zmuszone korzystać ze swoich oszczędności lub pożyczek, czy kredytów, i to nawet w stopniu nieco wyższym niż w roku poprzednim (w 2017 r. udział ten wyniósł 105,9%).

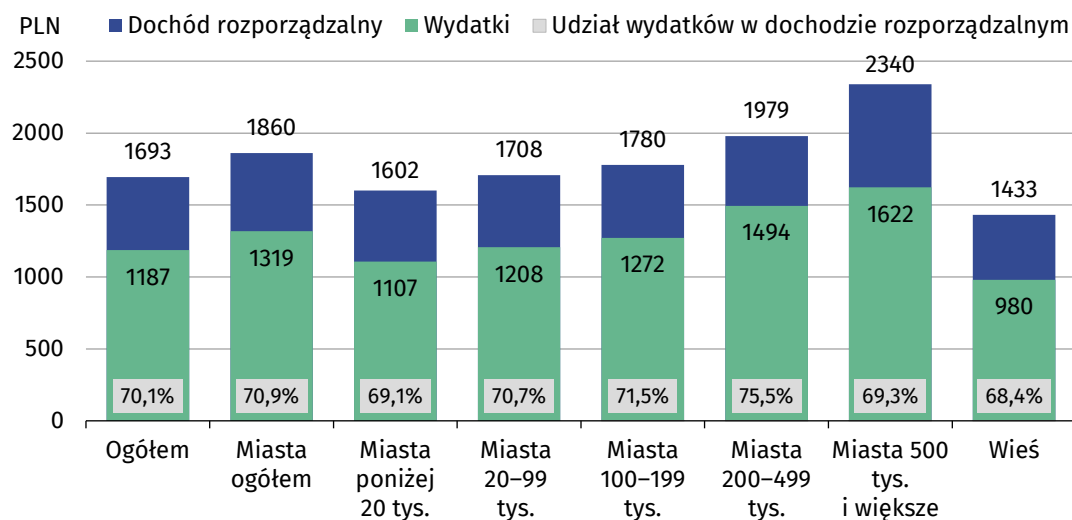
Czynnikiem silnie różnicującym dynamikę i strukturę dochodów oraz wydatków gospodarstw domowych jest miejsce zamieszkania.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach domowych zamieszkujących miasta był wyższy o 29,9% niż na wsi (w 2017 r. o 28,8%). Różnice te wynikały z wysokości dochodów uzyskiwanych przez gospodarstwa domowe, jak również związane były z większą liczbą osób wchodzących w skład gospodarstw domowych zamieszkujących wieś. Podobnie wyglądała sytuacja w przypadku wydatków gospodarstw domowych. Wydatki na osobę w gospodarstwach domowych zamieszkujących miasta były o 34,5% wyższe niż na wsi (w 2017 r. o 32,6%).

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach domowych zamieszkujących miasta był wyższy o 29,9% niż na wsi.

Przeciętne miesięczne wydatki na osobę w gospodarstwach domowych zamieszkujących miasta były o 34,5% wyższe niż na wsi.

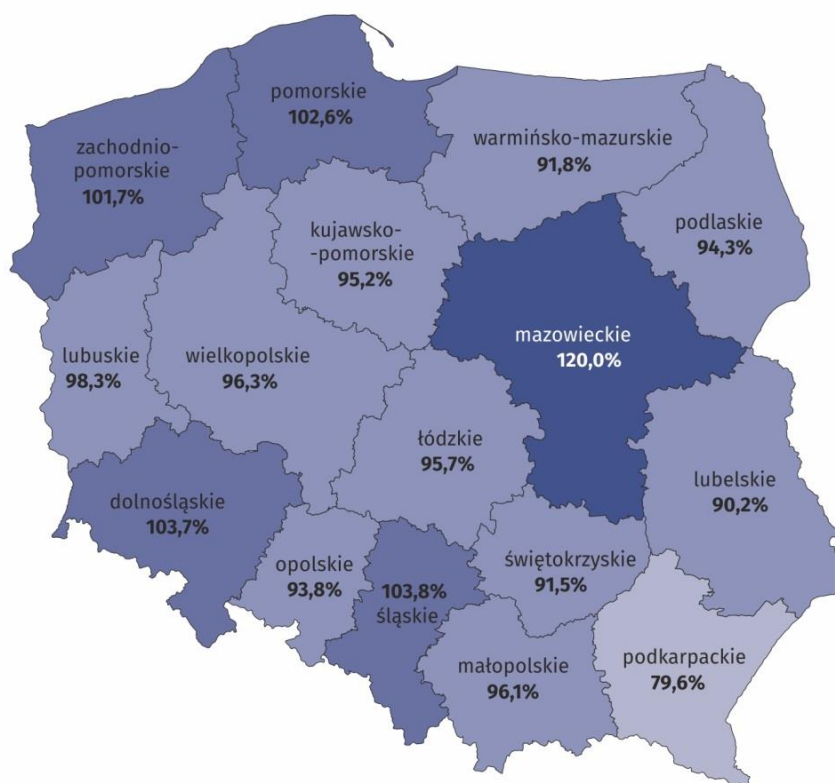
Wykres 9. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym według klasy miejscowości zamieszkania w 2018 r.



Analizując terytorialne zróżnicowanie dochodu rozporządzalnego na osobę w 2018 roku stwierdzono, że dochód wyższy od średniej krajowej wystąpił w województwach: mazowieckim, śląskim, dolnośląskim, pomorskim i zachodniopomorskim. Tak jak w roku poprzednim, zdecydowanie najwyższe przeciętne dochody na 1 osobę wykazywały gospodarstwa domowe z województwa mazowieckiego (2032 zł). Dochody te były wyższe o 20,0% niż przeciętny krajowy dochód na osobę. Najniższe dochody ponownie wystąpiły w województwie podkarpackim (1347 zł) – o 20,4% poniżej średniej krajowej.

Rozpiętość pomiędzy najwyższym a najniższym przeciętnym dochodem na osobę w województwach w odniesieniu do średniej krajowej zmniejszyła się o 0,7 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim i wyniosła 40,4 p. proc.

Mapa 1. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100) w 2018 r.



Najwyższym przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym na 1 osobę dysponowały gospodarstwa domowe z województwa mazowieckiego – 2032 zł, zaś najniższym gospodarstwa domowe zamieszkujące województwo podkarpackie – 1347 zł.

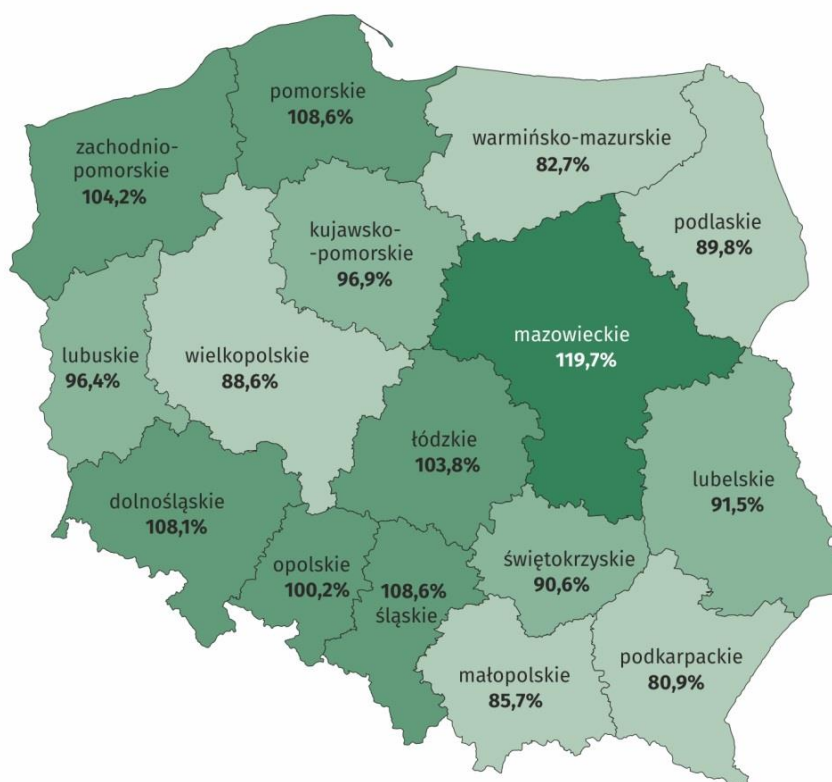
- Województwa, w których przeciętne miesięczne dochody wyniosły co najmniej 110% średniej krajowej
- Województwa, w których przeciętne miesięczne dochody mieściły się w granicach od 100,0 do 109,9% średniej krajowej
- Województwa, w których przeciętne miesięczne dochody mieściły się w granicach od 90,0 do 99,9% średniej krajowej
- Województwa, w których przeciętne miesięczne dochody były niższe niż 90% średniej krajowej

Przeciętne miesięczne wydatki powyżej średniej dla Polski w 2018 r. odnotowano w województwach: mazowieckim, pomorskim, śląskim, dolnośląskim, zachodniopomorskim, łódzkim, i opolskim.

Podobnie jak i w roku poprzednim, największe przeciętne miesięczne wydatki na osobę (1421 zł), wystąpiły w województwie mazowieckim i były one wyższe od przeciętnej ogólnopolskiej o 19,7%. Najniższe przeciętne wydatki na 1 osobę ponownie odnotowano w województwie podkarpackim (960 zł) i w porównaniu do średniej dla całego kraju były one mniejsze o 19,1%.

Rozpiętość pomiędzy najwyższymi a najniższymi średnimi wydatkami na osobę w województwach zmniejszyła się o 1,9 p. proc. w porównaniu do 2017 roku i wyniosła 38,8 p. proc.

Mapa 2. Wskaźnik przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100) w 2018 r.

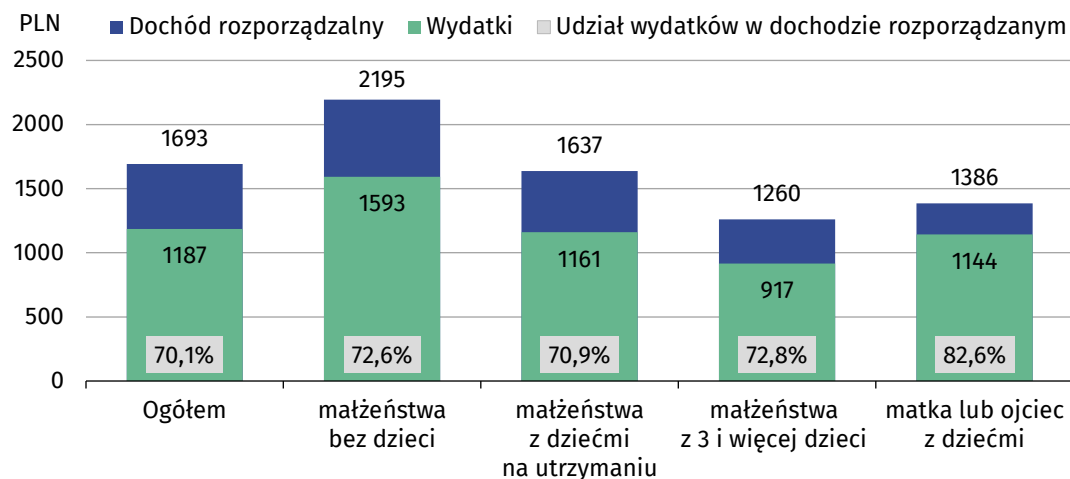


Najwyższe przeciętne miesięczne wydatki na osobę ponosiły gospodarstwa domowe z województwa mazowieckiego – 1421 zł, zaś najniższe z województwa podkarpackiego – 960 zł.

- Województwa, w których przeciętne miesięczne wydatki wyniosły co najmniej 110% średniej krajowej
- Województwa, w których przeciętne miesięczne wydatki mieściły się w granicach od 100,0 do 109,9% średniej krajowej
- Województwa, w których przeciętne miesięczne wydatki mieściły się w granicach od 90,0 do 99,9% średniej krajowej
- Województwa, w których przeciętne miesięczne wydatki były niższe niż 90% średniej krajowej

Biorąc pod uwagę typ biologiczny gospodarstwa domowego w najlepszej sytuacji materialnej znajdowały się małżeństwa² bez dzieci na utrzymaniu. Dysponowały one przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym na osobę wyższym o 29,6% od średniej krajowej (w 2017 r. – 30,4%), zaś ich przeciętne miesięczne wydatki były wyższe o 34,2% (w 2017 r. – 33,5%) niż przeciętne wydatki na osobę w gospodarstwach domowych ogółem.

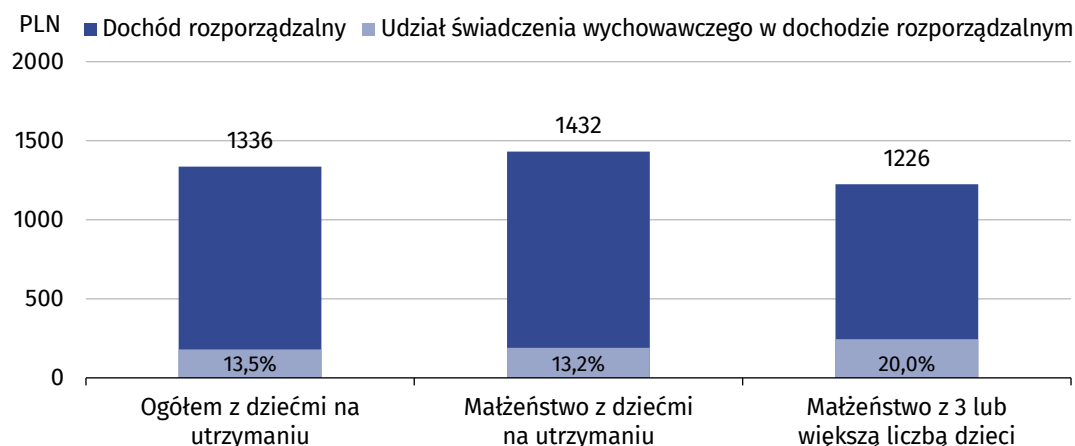
Wykres 10. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym według typu biologicznego gospodarstwa domowego w 2018 r.



W najgorszej sytuacji materialnej, pomimo jej poprawy, były nadal małżeństwa z 3 i większą liczbą dzieci na utrzymaniu.

Podobnie jak w latach poprzednich, w 2018 r., pomimo poprawy w stosunku do obserwacji z poprzedniego roku, w najtrudniejszej sytuacji materialnej znajdowały się małżeństwa posiadające troje lub większą liczbę dzieci na utrzymaniu³. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w tego typu gospodarstwach domowych był niższy o 25,6% (w 2017 r. – 27,1%), a wydatki na osobę były niższe o 22,7% (w 2017 r. – 26,6%) niż średnia krajowa.

Wykres 11. Udział dochodu ze świadczenia wychowawczego Rodzina 500+ w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę w gospodarstwach domowych, które otrzymywały to świadczenie w 2018 r. według typu biologicznego gospodarstwa domowego



W gospodarstwach domowych z 3 i większą liczbą dzieci na utrzymaniu udział świadczenia wychowawczego Rodzina 500+ w dochodzie rozporządzalnym wyniósł 20,0%.

W gospodarstwach domowych osób z dziećmi na utrzymaniu otrzymujących świadczenie wychowawcze Rodzina 500+ udział tego świadczenia w dochodzie rozporządzalnym wyniósł 13,5%, natomiast w rodzinach z co najmniej 3 dziećmi na utrzymaniu 20,0%, zaś w gospodar-

² Do grupy tej dołączono także osoby żyjące w związkach nieformalnych.

³ Dziecko na utrzymaniu – osoba w wieku 0–14 lat (włącznie) będąca w składzie gospodarstwa domowego lub osoba w wieku 15–25 lat, o ile nie posiada własnego źródła utrzymania i nie pozostaje w związku małżeńskim lub związku nieformalnym. W grupie osób z dziećmi na utrzymaniu znajdują się małżeństwa, samotni rodzice i pozostałe osoby z dziećmi na utrzymaniu.

stwach małżeństw z dziećmi na utrzymaniu 13,2%. W stosunku do 2017 r. odnotowano spadek tego udziału o odpowiednio o 1,0 p. proc, o 1,2 p. proc. oraz o 0,9 p. proc.

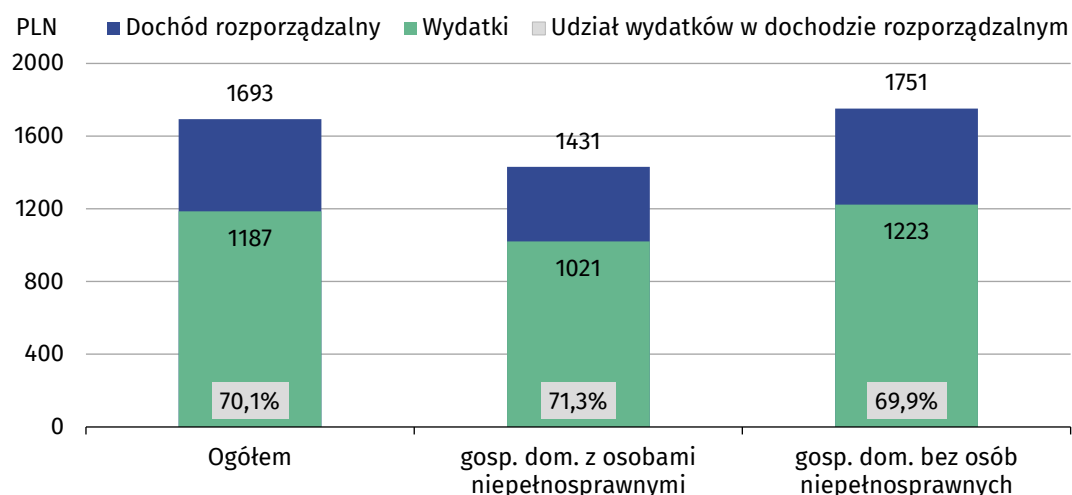
Udział dochodów ze świadczenia wychowawczego Rodzina 500+ w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę w gospodarstwach domowych, pobierających je w 2018 r. był najwyższy w gospodarstwach rencistów wychowujących dzieci do lat 17 – 21,8% (w 2017 r. – 20,7%), a w gospodarstwach emerytów, pracowników i rolników kształtował się w granicach od 14,0% do 12,8%. Najniższy udział tego świadczenia wśród grup społeczno-ekonomicznych wystąpił w gospodarstwach pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym – 9,8% (w 2017 r. 10,7%) dochodu rozporządzalnego⁴. Na wsi wyniósł on przeciętnie 15,0%, a w mieście 12,5% i spadał wraz ze wzrostem jego wielkości od 14,4% w najmniejszych miastach do 8,5% w miastach liczących co najmniej 500 tys. mieszkańców.

Średni miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach domowych, które miały w swoim składzie osobę niepełnosprawną kształtował się o 15,5% poniżej przeciętnej krajowej (w 2017 r. o 14,4%). W grupie tej aż 51,8% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na osobę, podobnie jak w roku poprzednim, stanowiły dochody ze świadczeń społecznych, podczas gdy w gospodarstwach domowych bez osób niepełnosprawnych zdecydowanie mniej – 27,5%.

Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych z osobami niepełnosprawnymi były również niższe od przeciętnych miesięcznych wydatków w gospodarstwach ogółem – o 14,0% (w 2017 r. o 13,1%).

Sytuacja gospodarstw domowych, które w swoim składzie miały osobę niepełnosprawną nieznacznie się pogorszyła w porównaniu z przeciętną dla ogółu gospodarstw domowych.

Wykres 12. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w gospodarstwach domowych z osobami i bez osób niepełnosprawnych w 2018 r.

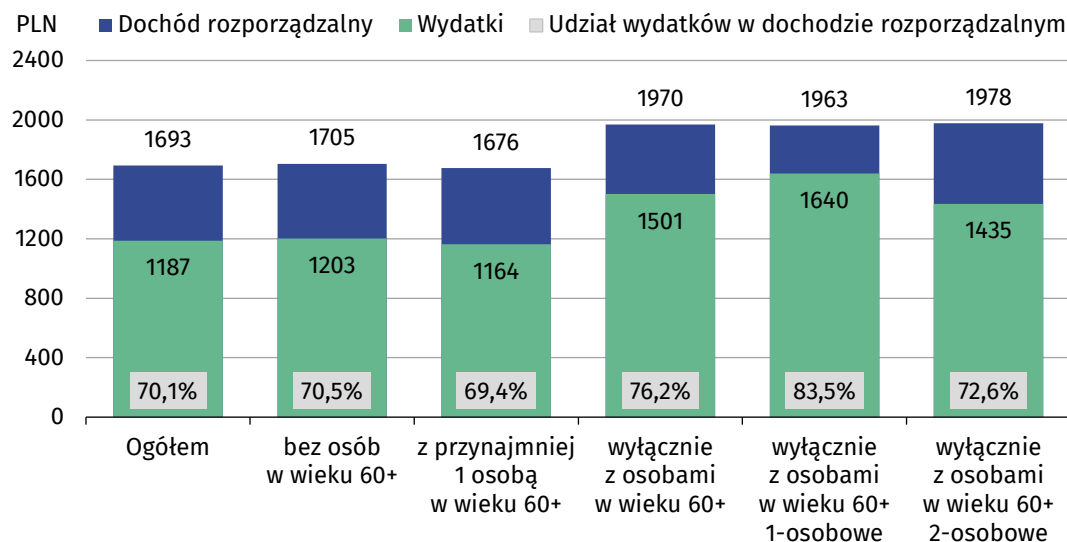


Gospodarstwa domowe, które miały w swoim składzie osobę niepełnosprawną, dysponowały średnim miesięcznym dochodem rozporządzalnym na 1 osobę o 15,5% niższym niż średnia krajowa.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych z przynajmniej 1 osobą w wieku 60 lat lub więcej był niższy o zaledwie 1,0% od średniej dla ogółu gospodarstw domowych i również niższy w porównaniu do gospodarstw domowych bez osób starszych. Z kolei gospodarstwa domowe składające się wyłącznie z osób w wieku 60 lat lub więcej dysponowały przeciętnie wyższym dochodem rozporządzalnym na 1 osobę o 15,5% od średniej dla gospodarstw domowych nie posiadających w swoim składzie osób starszych. wynika to z mniejszej liczebności gospodarstw domowych składających się wyłącznie z osób starszych oraz posiadania przez nie własnych źródeł utrzymania (najczęściej emerytury). Z drugiej strony warto zauważyć wyższy, niż przeciętnie w gospodarstwach domowych ogółem, udział wydatków w grupie gospodarstw wyłącznie z osobami starszymi.

⁴ Przeciętna liczba dzieci w wieku 0–17 lat włącznie w gospodarstwach domowych biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych i pobierających świadczenie wychowawcze Rodzina 500+ w 2018 r. wynosiła: ogółem – 2,10; pracowników – 2,09; rolników – 2,14; pracujących na własny rachunek – 2,14; emerytów – 1,73 i rencistów – 1,50.

Wykres 13. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych z osobami i bez osób w wieku 60 lat lub więcej w 2018 r.



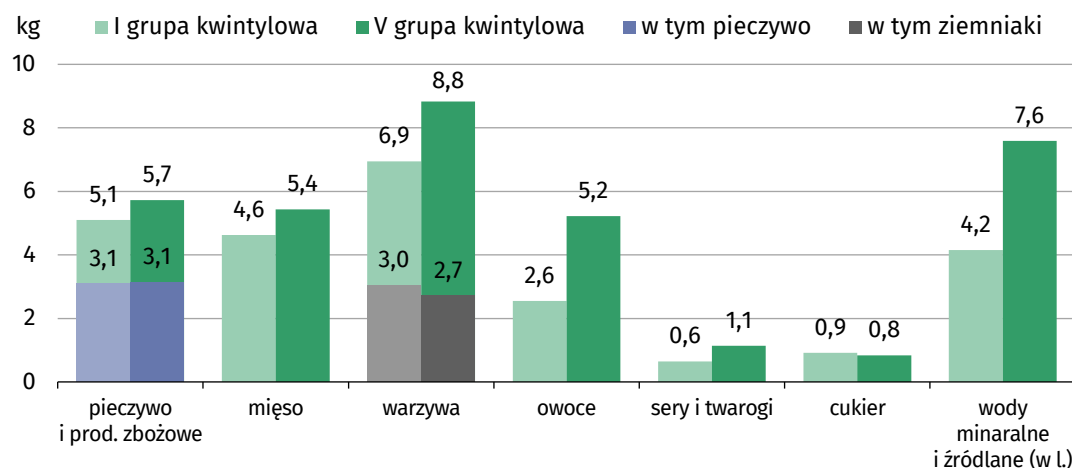
Spożycie ilościowe żywności

W 2018 r., podobnie jak w latach poprzednich, utrzymała się tendencja spadkowa spożycia większości podstawowych artykułów żywnościowych. Spadek dotyczył zwłaszcza warzyw (o 3,9%), olejów i tłuszczów (o 3,6%), pieczywa i produktów zbożowych, ryb i owoców morza (o 3,4%) oraz jaj (o 2,9%). Najbardziej wzrosło natomiast spożycie owoców (o 3,0%).

Poziom spożycia artykułów żywnościowych zależy w dużym stopniu od dochodów gospodarstwa domowego. Wraz ze wzrostem zamożności gospodarstw wyższy był poziom spożycia niektórych artykułów żywnościowych takich jak pieczywo i produkty zbożowe⁵, mięso, warzywa, owoce, sery i twarogi oraz wody mineralne i źródlane.

W 2018 r. nadal spadało spożycie podstawowych produktów żywnościowych takich jak: warzywa, oleje i tłuszcze, pieczywo i produkty zbożowe, ryby i owoce morza oraz jaja.

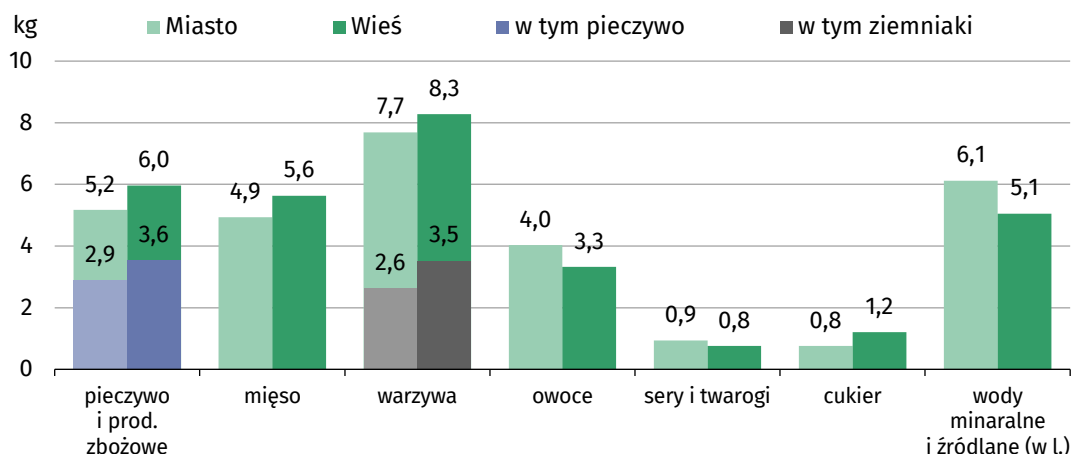
Wykres 14. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych w 2018 r.



Na poziom spożycia żywności wpływają również nawyki żywieniowe, dostępność i ceny produktów żywieniowych, związane z miejscem zamieszkania. Gospodarstwa domowe zamieszkujące tereny wiejskie charakteryzują się nieco innym modelem żywienia niż gospodarstwa domowe zamieszkujące miasta.

⁵ Różnice w spożyciu odnotowano dla grupy „pieczywo i produkty zbożowe”, zaś dla samego pieczywa, jako części składowej, odnotowano taki sam poziom spożycia zarówno w I, jak i w V grupie kwintylowej.

Wykres 15. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według miejsca zamieszkania w 2018 r.



Wyposażenie w przedmioty trwałego użytkowania

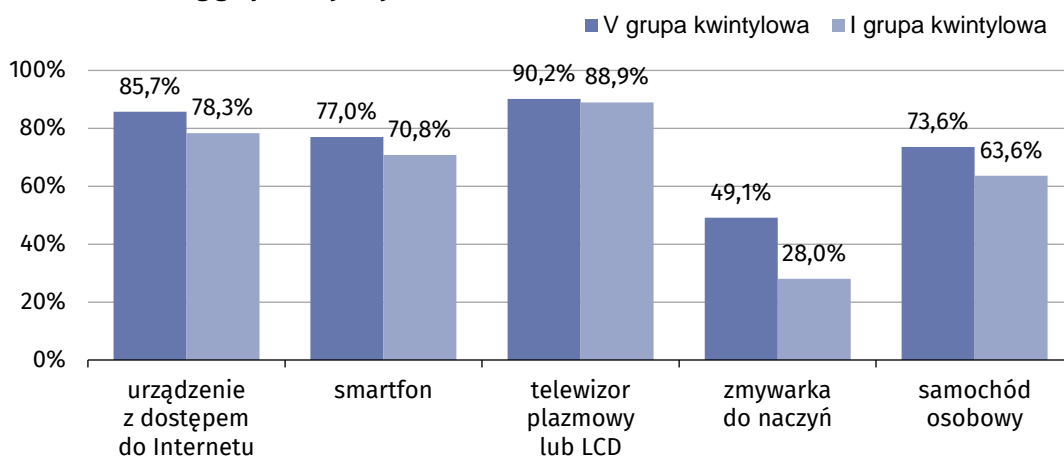
W roku 2018 wystąpił wysoki wzrost poziomu wyposażenia gospodarstw domowych w zmywarkę do naczyń (o 14,5%), zestaw kina domowego (o 13,0%), smartfon (o 11,4%), drukarkę (o 10,9%) oraz nieco niższy wzrost w przypadku kuchenki mikrofalowej (o 6,8%).

Poziom wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania jest w dużym stopniu zależny od ich sytuacji materialnej.

Gospodarstwa najbogatsze (V grupa kwintylowa) były znacznie lepiej wyposażone niż gospodarstwa najuboższe (I grupa kwintylowa). Jednak różnice w stopniu wyposażenia pomiędzy V i I grupą kwintylową zmniejszyły się w stosunku do 2017 r. o 1,7 p. proc. w przypadku smartfonu i samochodu osobowego, o 3,2 p. proc. w przypadku zmywarki do naczyń oraz o 3,7 p. proc. w przypadku telewizora LCD lub plazmowego.

W 2018 r. wystąpił wysoki wzrost poziomu wyposażenia gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania nowej generacji takich jak: zmywarka do naczyń, zestaw kina domowego, smartfon.

Wykres 16. Wyposażenie gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałego użytkowania według grup kwintylowych w 2018 r.

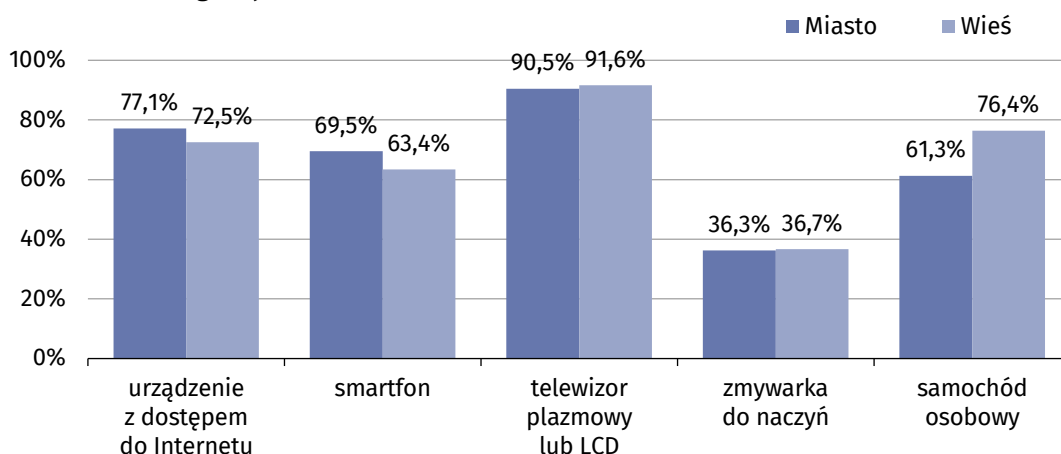


Pod względem wyposażenia w sprzęt nowej generacji takich jak urządzenie z dostępem do Internetu⁶ czy smartfon⁷ lepiej wypadają gospodarstwa domowe zamieszkujące miasta niż gospodarstwa domowe na wsi. W przypadku telewizora plazmowego lub LCD i zmywarki do naczyń brak jest istotnych różnic, natomiast zdecydowanie większy odsetek gospodarstw domowych na wsi niż w mieście posiadał samochód osobowy, motocykl, skuter, motorower lub rower.

⁶ Kategoria ta obejmuje urządzenia umożliwiające połączenie z Internetem, niezależnie od rodzaju urządzenia i typu połączenia internetowego (np. komputer stacjonarny, laptop, tablet, telewizor, smartfon).

⁷ Pomimo zaliczenia smartfonu do kategorii „Urządzenie z dostępem do Internetu”, prezentowany jest również poziom wyposażenia w sam smartfon jako osobny rodzaj urządzenia, z uwagi na jego powszechność i różne zastosowania.

Wykres 17. Wyposażenie gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałe użytkowania według miejsca zamieszkania w 2018 r.

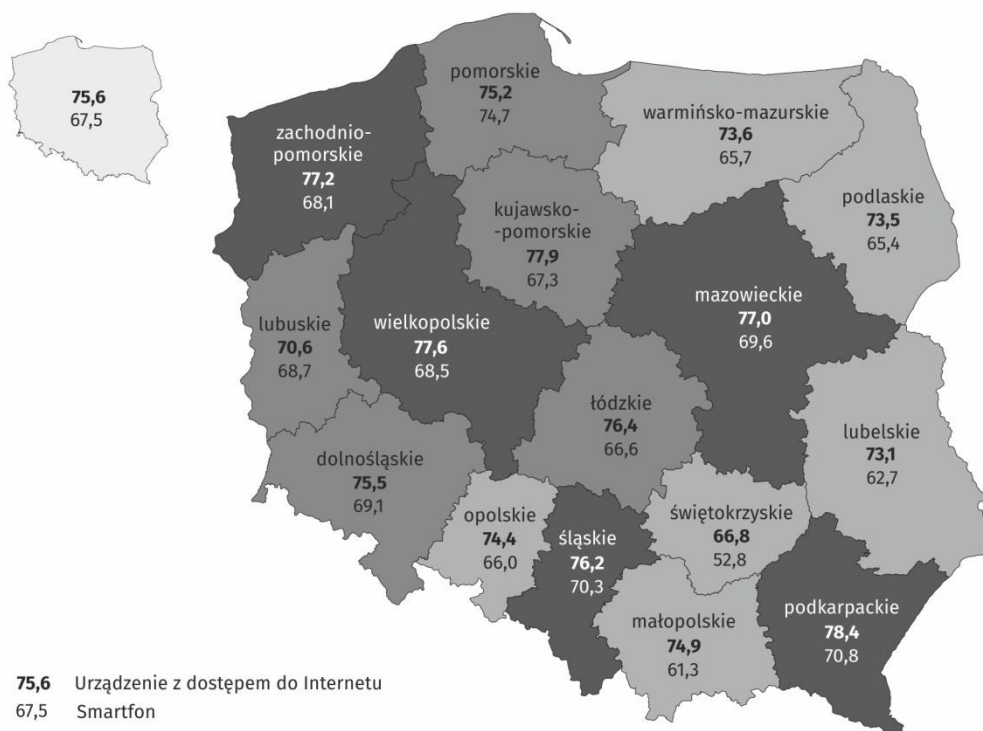


Na wsi większy jest odsetek gospodarstw domowych posiadających samochód osobowy, motocykl, skuter, motorower lub rower, natomiast gospodarstwa domowe w miastach są lepiej wyposażone w sprzęt nowej generacji.

W ciągu ostatnich kilku lat obserwujemy znacznie wyższą dynamikę wzrostu wyposażenia w niektóre dobra trwałe użytkowania gospodarstw domowych na wsi, niż w mieście.

Także pomiędzy poszczególnymi województwami wystąpiły znaczące różnice w wyposażeniu gospodarstw domowych w dobra trwałe użytkowania. W 2018 roku najwyższy poziom wyposażenia w urządzenia z dostępem do Internetu odnotowano w województwach: podkarpackim, kujawsko-pomorskim, wielkopolskim, zachodniopomorskim i mazowieckim. Z kolei najlepiej wyposażone w smartfon były gospodarstwa domowe w województwach: pomorskim, podkarpackim, śląskim i mazowieckim.

Mapa 3. Gospodarstwa domowe wyposażone w wybrane dobra trwałe użytkowania według województw w 2018 r. (w %)



Najlepiej wyposażone w urządzenia z dostępem do Internetu i smartfon były gospodarstwa domowe z województw: mazowieckiego, podkarpackiego, śląskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego.

- Województwa, w których poziom wyposażenia w oba dobra był wyższy od średniej krajowej
- Województwa, w których poziom wyposażenia w 1 z dóbr był wyższy od średniej krajowej
- Województwa, w których poziom wyposażenia w oba dobra był niższy od średniej krajowej

Analizując gospodarstwa domowe wybrane ze względu na ich typ biologiczny można zauważyć, że gospodarstwa małżeństw z dziećmi na utrzymaniu były zdecydowanie lepiej wyposażone w dobra trwałego użytkowania, niż gospodarstwa bez dzieci na utrzymaniu. Aż 94,6% gospodarstw domowych małżeństw z dziećmi na utrzymaniu oraz 68,0% gospodarstw małżeństw bez dzieci na utrzymaniu posiadało urządzenie z dostępem do Internetu, natomiast smartfon – odpowiednio 90,1% i 55,5%. Samochód osobowy posiadało 89,2% gospodarstw domowych małżeństw z dziećmi na utrzymaniu i 72,3% gospodarstw małżeństw bez dzieci na utrzymaniu.

W przypadku gospodarstw wyodrębnionych ze względu na zamieszkiwanie z osobą niepełnosprawną – były one gorzej wyposażone w przedmioty trwałego użytkowania, a zwłaszcza w urządzenia zaawansowane technologicznie, niż gospodarstwa domowe bez osób niepełnosprawnych.

Urządzenie z dostępem do Internetu posiadało 76,9% gospodarstw domowych bez osób niepełnosprawnych i 69,4% gospodarstw domowych z osobami niepełnosprawnymi, natomiast smartfon – odpowiednio 69,3% oraz 58,9%. Samochód osobowy posiadało 68,0% gospodarstw domowych bez osób niepełnosprawnych i 57,7% gospodarstw z osobami niepełnosprawnymi.

Warunki mieszkaniowe

Przeciętne gospodarstwo domowe w 2018 roku zajmowało mieszkanie o powierzchni 79,4 m² (w 2017 r. 77,9 m²), składające się z 3 pokoi. Na jedną osobę w gospodarstwie przypadało średnio 28,4 m² powierzchni użytkowej oraz 1 pokój (w 2017 r. – 27,8 m² oraz 1 pokój).

Największą przeciętną powierzchnią użytkową mieszkań dysponowały gospodarstwa domowe rolników – 133,5 m², zaś najmniejszą gospodarstwa domowe rencistów – 66,3 m². We wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych (za wyjątkiem rencistów, u których odnotowano poziom sprzed roku) wystąpił wzrost powierzchni użytkowanego mieszkania – największy w przypadku rolników (o 5,0 m²).

Największą powierzchnię użytkową na 1 osobę posiadały gospodarstwa domowe rencistów (40,9 m²) oraz emerytów (38,6 m²), co wiąże się z mniejszą liczbą osób w gospodarstwie domowym, zaś najmniejszą – gospodarstwa domowe pracowników (24,2 m²).

Wielkość mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe była też zróżnicowana ze względu na poziom dochodów gospodarstwa. W przypadku gospodarstw domowych o najwyższych dochodach (V grupa kwintylowa), zajmowana powierzchnia była nieznacznie mniejsza (79,5 m²) niż w gospodarstwach o najniższych dochodach (I grupa kwintylowa) – 84,2 m², jednak ich członkowie dysponowali dużo większą powierzchnią przypadającą na 1 osobę (odpowiednio 36,8 m² wobec 22,1 m²)⁸.

Systematycznie poprawia się wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne. Mieszkania wyposażone w wodociąg zajmowało 99,7% gospodarstw domowych, 98,2% w ustęp spłukiwany i 97,9% w łazienkę.

Najlepiej wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne (poza wyposażeniem w gaz i centralne ogrzewanie) były mieszkania gospodarstw domowych pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym, a najstaniej – gospodarstwa rencistów.

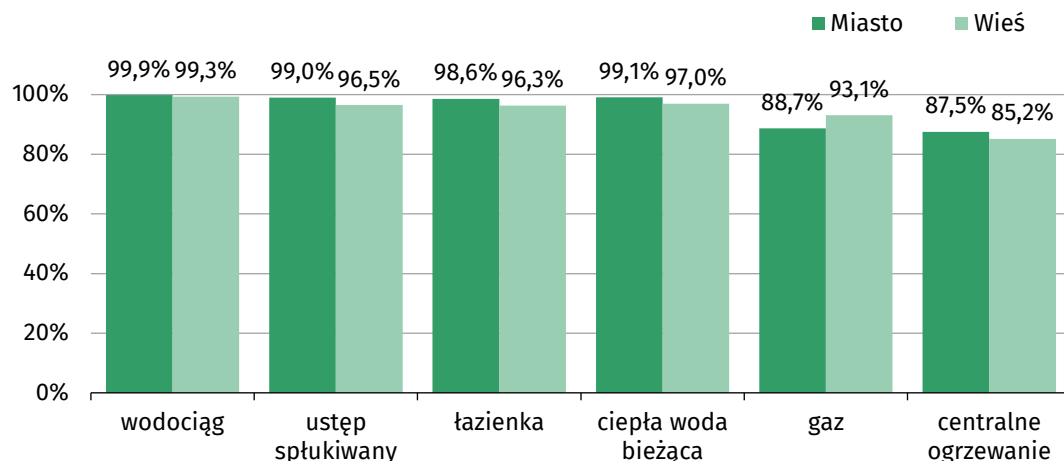
Mieszkania gospodarstw domowych mieszkających w miastach były nieco lepiej wyposażone w instalacje sanitarno-techniczne od gospodarstw zamieszkujących wieś, za wyjątkiem wyposażenia w gaz.

W 2018 roku sytuacja mieszkaniowa gospodarstw domowych nieznacznie się poprawiła. Przeciętne gospodarstwo domowe zajmowało mieszkanie o powierzchni 79,4 m², składające się z 3 pokoi.

Mieszkania gospodarstw domowych mieszkających w miastach były nieco lepiej wyposażone w instalacje sanitarno-techniczne od gospodarstw zamieszkujących wieś, za wyjątkiem wyposażenia w gaz.

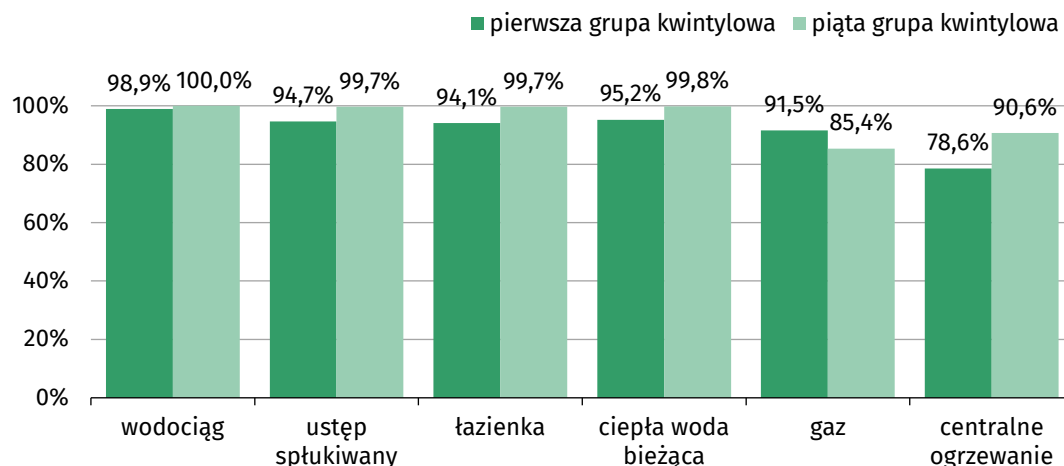
⁸ Przeciętna liczba osób w gospodarstwach należących do I grupy kwintylowej wynosiła 3,46, a w V grupie kwintylowej 2,12.

Wykres 18. Wyposażenie mieszkań w wybrane instalacje techniczno-sanitarne według miejsca zamieszkania w 2018 r.



Istnieje wyraźna zależność między dochodami gospodarstwa a wyposażeniem mieszkania w instalacje techniczno-sanitarne, z wyjątkiem gazu, z którego najrzadziej korzystają najbogatsze gospodarstwa (V grupa kwintylowa). Najbardziej znacząca różnica w tym zakresie pomiędzy I i V grupą kwintylową na korzyść najbogatszych gospodarstw domowych dotyczyła wyposażenia w centralne ogrzewanie (12,0 p. proc.), łazienkę (5,6 p. proc.) oraz ustęp spłukiwany (5,0 p. proc.). Różnice te zmalały w stosunku do 2017 r.

Wykres 19. Wyposażenie mieszkań w wybrane instalacje techniczno-sanitarne według grup kwintylowych w 2018 r.

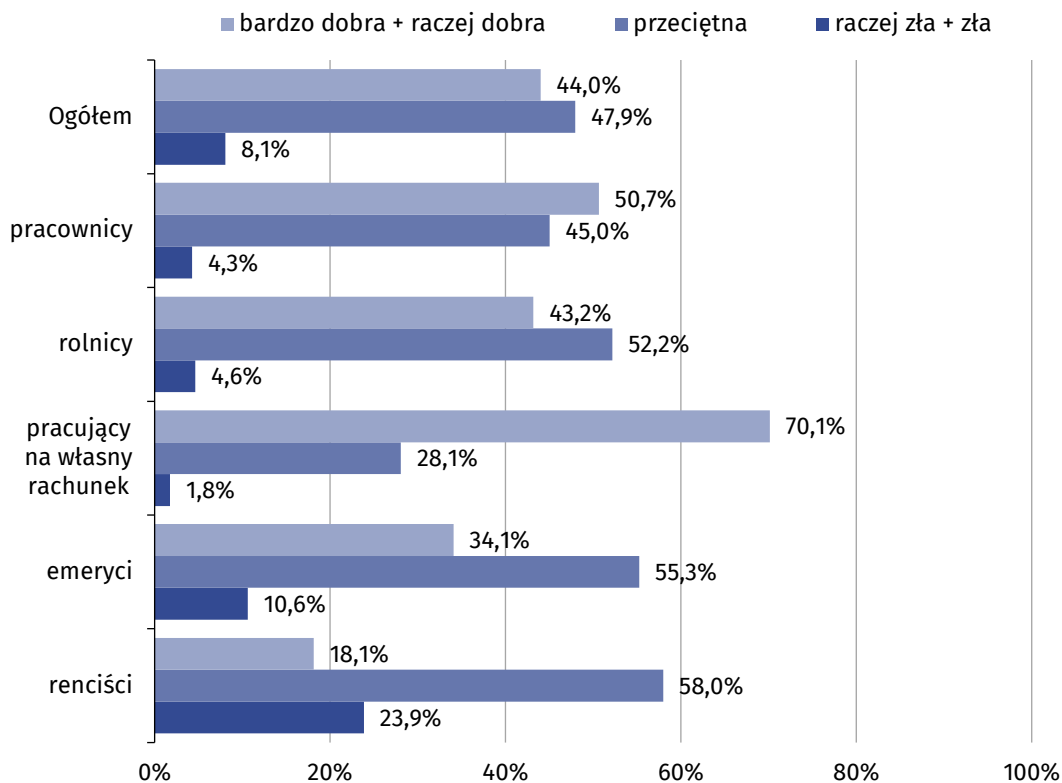


Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych

Od kilku lat systematycznie poprawia się subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych. W 2018 r. nastąpił dalszy wzrost odsetka gospodarstw oceniających swoją sytuację materialną jako bardzo dobrą albo raczej dobrą (44,0% gospodarstw domowych ogółem wobec 37,2% w 2017 r.) oraz spadek odsetka gospodarstw postrzegających ją jako raczej złą albo złą (8,1% wobec 11,2% w 2017 r.). Najlepiej swoją sytuację materialną postrzegali gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym (70,1% ocen pozytywnych wobec 64,1% w 2017 r.), najgorzej zaś gospodarstwa domowe rencistów (18,1% ocen pozytywnych wobec 14,5% w 2017 r.).

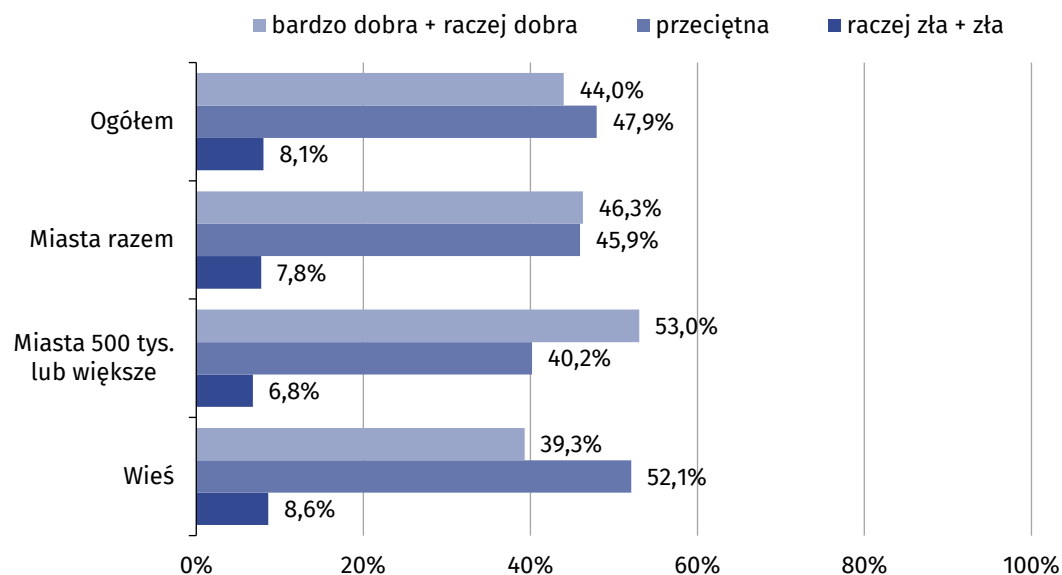
Systematycznie poprawia się subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych.

Wykres 20. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według grup społeczno-ekonomicznych w 2018 r.



Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w znacznym stopniu zależy od miejsca zamieszkania gospodarstwa domowego. Gospodarstwa mieszkające na wsi gorzej oceniały swoją sytuację materialną niż mieszkańcy miast, zwłaszcza tych największych o liczbie mieszkańców 500 tys. lub więcej, choć w obu przypadkach oceny te znacząco się poprawiły w stosunku do 2017 r. 53,0% gospodarstw domowych z miast liczących 500 tys. lub więcej mieszkańców i 39,3% mieszkańców wsi oceniało swoją sytuację materialną jako bardzo dobrą lub dobrą (w 2017 r. było to odpowiednio 44,5% i 32,6%).

Wykres 21. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według miejsca zamieszkania w 2018 r.



Opracowanie merytoryczne:
**Wydział Społeczno-Ekonomicznych Badań
Gospodarstw Domowych**
Krystyna Siwiak
Tel: 22 608 3292
e-mail: K.Siwiak@stat.gov.pl

Rzeczposzechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Karolina Dawidziuk
Tel: 22 608 3475, 22 608 3009
e-mail: rzecznik@stat.gov.pl

Wydział Współpracy z Mediami

Tel: 22 608 3491, 22 608 3804

e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl



www.stat.gov.pl



[@GUS_STAT](https://twitter.com/GUS_STAT)



[@GlownyUrzedStatystyczny](https://www.facebook.com/GlownyUrzedStatystyczny)

Powiązane opracowania

[Budżety gospodarstw domowych w 2017 r.](#)

[Sytuacja gospodarstw domowych w 2017 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych](#)

[Sytuacja materialna i dochodowa gospodarstw domowych emerytów i rencistów w 2016 r.](#)

[Sytuacja społeczno-ekonomiczna gospodarstw domowych w latach 2000-2015. Zróżnicowanie miasto-wieś](#)

Temat dostępny w bazach danych

[BANK DANYCH LOKALNYCH gospodarstwa domowe](#)

[Badanie BGD - warunki materialne ludności według grup społeczno-ekonomicznych i wielkości gospodarstwa](#)

[Badanie BGD - warunki materialne ludności według klasy miejscowości zamieszkania](#)

[Badanie BGD - warunki materialne ludności według województw](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Budżet gospodarstwa domowego](#)

[Dochód do dyspozycji](#)

[Dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego](#)

[Gospodarstwo domowe](#)

[Przychody gospodarstwa domowego netto](#)

[Rozchody gospodarstwa domowego netto](#)

[Spożycie artykułów żywnościowych w gospodarstwie domowym](#)

[Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych](#)

[Warunki mieszkaniowe](#)

[Wydatki gospodarstwa domowego](#)

[Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne](#)

[Wyposażenie gospodarstw domowych](#)